

Automodus: hoe overtuigen we autobestuurders om verantwoord met hun smartphone om te gaan?

*Eddy Klynen, Nele Bollen en Stijn Dhondt
VSV (Vlaamse Stichting Verkeerskunde)*

Samenvatting

Het gebruik van de smartphone is niet meer weg te denken in onze samenleving. Maar wanneer we met de auto rijden, moeten we onze volledige concentratie op de rijtaak houden. Afleiding, door het gebruik van de smartphone tijdens het rijden, is daarom één van de belangrijkste verkeerskillers. In Vlaanderen roept de VSV de autobestuurders daarom op in automodus te gaan: “wees zo smart als je phone, ga in automodus voor je rijdt”. Automodus is geen instelling op de smartphone, zoals de vliegtuigmodus, maar staat voor de bewuste keuze van de autobestuurder om afleiding in het verkeer te vermijden. Je kunt in automodus gaan door je smartphone buiten handbereik te leggen, door de 'niet storen'-functie in te schakelen of door het toestel op stil te zetten.

In 2018 is automodus voor de eerste keer gelanceerd in Vlaanderen, bijna gelijktijdig met het Nederlandse Mono en gestoeld op dezelfde principes. Al na één campagne bleek 1 op 2 Vlamingen gehoord te hebben van automodus. In augustus 2019 werd daarom een vervolgcampagne ingezet om Automodus bij elke Vlaamse autobestuurder bekend te maken. Nieuw was dat alle telecomoperatoren de campagne actief mee ondersteunen, een primeur! Alle telecomoperatoren roepen verenigd alle bestuurders op om in automodus te gaan. Eind september verwachten we de resultaten van deze tweede campagnegolf en kunnen we evalueren in welke mate Automodus is ingeburgerd bij de Vlaamse autobestuurder en hoe ook de houding is geëvolueerd.

Automodus als oplossing voor afleiding in het verkeer

Ondanks het feit dat 73% van de Vlaamse autobestuurders moet toegeven dat ze recent wel eens hun mobiele telefoon bij de hand hebben genomen, geven ze meteen ook aan overtuigd te zijn van het gevaar van de smartphone achter het stuur en hier ook iets aan te willen doen. Zo vindt 81% het gevaarlijk om te bellen met de telefoon in de hand en 89% om een bericht te versturen. 72% van de autobestuurders wil daarom graag zijn/haar mobiele telefoon minder gebruiken in de wagen¹.

Om op deze motivatie een antwoord te kunnen bieden, zijn we op zoek gegaan naar een oplossing waardoor autobestuurders hun smartphone minder gaan gebruiken en minder de verleiding gaan voelen om tijdens het rijden met hun smartphone bezig te zijn. We willen daarbij een duidelijke handeling naar voor schuiven en die ook als nieuwe sociale norm uitdragen. En dat is automodus. Automodus staat voor de bewuste keuze van de autobestuurder om afleiding in het verkeer te vermijden, door je smartphone buiten handbereik te leggen, door de 'niet storen'-functie in te schakelen of door het toestel op stil te zetten.

De Nederlandse term Mono is zeer gelijkaardig aan het Vlaamse automodus. Beide concepten baseren zich immers op de Code of Conduct over afleiding in het verkeer die binnen de Benelux is afgesproken. De uitwerking van de Code of Conduct werd aan de landen en regio's overgelaten, maar wel met het oog op een uitwisseling over de verdere concretisering.

¹ Bevraging bij 600 autobestuurders in Vlaanderen met een smartphone tussen 18 en 54 jaar, augustus 2018

Vliegende start in 2018

Om het begrip in 2018 te installeren werkten we samen met 4 bekende Vlamingen die als ambassadeur fungeerden voor automodus. Elk gaan ze op hun manier in automodus.

- Tine Embrechts gaat in automodus door handsfree te bellen via de carkit.
- Axel Daeseleire zet zijn smartphone op stil van zodra hij in de wagen stapt.
- Staf Coppens zet zijn smartphone op 'niet storen'.
- Danira Boukhriss legt haar smartphone buiten handbereik.

Via affiches, radio en social media riepen we de autobestuurders op om de automodus te vinden die bij hem/haar paste op beloofd.be. Via enkele vragen kon men achterhalen welke Automodus aansloot bij zijn/haar levensstijl. Als je bijv. je smartphone als gps of voor muziek gebruikt, is de 'niet storen' optie de beste, anders kan je je smartphone gewoon buiten handbereik leggen.

De start miste zijn effect niet: na afloop van de campagne gaf 47% aan bekend te zijn met de term automodus en bleek ook het aantal autobestuurders gestegen dat hun smartphone altijd op stil (van 15% naar 22%) of buiten bereik te legt (van 10% naar 28%).

Op basis van de evaluatieresultaten beslisten we wel om niet verder in te zetten op de modus 'handsfree'. We merkten dat bestuurders die voor deze modus kozen, net vaker de smartphone met de hand bedienen.

2019: alle telecomoperatoren dragen de boodschap mee uit

Aangezien we automodus willen vestigen als nieuwe norm over hoe je verantwoord met de smartphone omgaat, is automodus een lange termijn project. In augustus 2019 is er daarom een vervolgcampagne gelanceerd om automodus bij iedereen bekend te maken.

Uit de vervolgmeting² bleek dat nu 8 op de 10 Vlaamse automobilisten die aangeven de smartphone te gebruiken tijdens het rijden, dat minder zouden willen doen. Ook de bereidheid om de smartphone aan de kant te laten was gestegen sinds 2018: 59% van de Vlaamse automobilisten is bereid om de smartphone op stil te zetten (voorheen was dit 52%), 55% is bereid om de smartphone buiten handbereik te leggen (voorheen 50%), en 48% is bereid om een instelling of app te activeren die binnenkomende oproepen of berichten blokkeert (voorheen 35%). De grote meerderheid van de Vlaamse automobilisten (83%) vindt het overigens heel normaal om even niet bereikbaar te zijn als je met de wagen rijdt, en 78% is ervan overtuigd dat in "automodus" gaan een aanrijding kan voorkomen.

Voor deze tweede campagne konden we rekenen op de unieke ondersteuning van alle telecomoperatoren: Telenet, Base, Proximus, Scarlet, Orange en Mobile Vikings. Allemaal waren ze bereid om vanuit hun naam alle autobestuurders op te roepen om in automodus te gaan. Zo spraken alle CEO's een duidelijke boodschap uit: "Wees zo smart als je phone. Ga in automodus vóór je rijdt." Door de telecomproviders te laten oproepen om de smartphone verantwoord te gebruiken tijdens het rijden, geven we een krachtig signaal. Het is ook meer dan een signaal, want de providers tekenen ook zelf het automodus-charter, waarbij ze beloven hun eigen werknemers in automodus te laten rijden, en zetten de eigen kanalen in om elk in hun eigen gekende stijl op te roepen om steeds

² Bevraging bij 923 autobestuurders in Vlaanderen met een smartphone tussen 18 en 65 jaar, mei 2019

in automodus te rijden. Zo willen we nog meer bestuurders overtuigen om in automodus te gaan wanneer ze rijden.

De lancering van de campagne kreeg massale media-aandacht. In radio, op social en andere kanalen van telecomproviders geven we meer uitleg over de verschillende 'automodi': smartphone op stil, op 'niet storen' of buiten handbereik. Heel specifiek was de boodschap ook te zien op tankpistolen in tankstations waar we oproepen om in één van de drie modi te gaan bij het terug vertrekken met de wagen.

Specifiek naar jongeren liep een campagne via Instagram met bekende influencers die meer inspeelde op de "Joy of Missing Out", als tegenbeweging op de Fear of Missing Out. Tijdens de autorit hoef je niet steeds bereikbaar te zijn en kan je je tijd net gebruiken als me-time. Hiermee proberen we het argument of de verleiding te doorbreken die vooral jongeren voelen om steeds bereikbaar te willen zijn.

Daarnaast werkt ook de lokale politie mee door verhoogde controles op smartphone-gebruik in het verkeer. Binnenkort start ook een samenwerking met de grootste aanbieder van sms-parkeren, waarbij bestuurders bij het beëindigen van hun parkeertijd de oproep krijgen om in automodus te gaan. Op deze manier blijven we autobestuurder op het juiste moment herinneren wat ze met hun smartphone moeten doen.

De resultaten van deze campagne worden verwacht eind september, ruim op tijd om mee te nemen voor de presentatie eind oktober.

Automodus verder blijven uitdragen

Door de doorgedreven communicatie en alle media-aandacht die de campagne in 2019 kreeg, hopen we dat elke autobestuurder het begrip automodus nu kent. Dit betekent nog niet dat iedereen het effectief toepast. In 2020 zal het daarom de uitdaging zijn om in te spelen op de drempels die bestuurders aanhalen om niet automodus te gaan. Zo geven de bestuurders die niet bereid zijn om in automodus te gaan vaker aan dat ze minder eenvoudig vinden om in automodus te gaan, of dat ze er

minder van overtuigd zijn dat het zal helpen om een aanrijding te voorkomen. In 2020 zullen we dus nog meer moeten inspelen op de risicoperceptie en het uitleggen of tonen hoe eenvoudig het is om in automodus te gaan.

Daarnaast blijven we continu de aandacht vestigen op de risico's van het smartphonegebruik tijdens het rijden en automodus als oplossing. Enkel zo kunnen we dit als nieuwe sociale norm installeren over hoe je met de smartphone omgaat.